

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Németh Ferenc István Ügyvédi Iroda (....) által képviselt I. r. és a II. r. felperesnek a dr. Karczub Péter ügyvéd (.....) által képviselt I. r., a dr. Karcsay Mariann ügyvéd, ügygondnok (.....) által képviselt III. r. és IV. r., valamint a Bélik Ügyvédi Iroda (....) által képviselt V. r. alperes ellen biztosítási díj megfizetése iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2014. február 25-én kelt 6.G.40.480/2012/47. számú részítéletével szemben a felperesek fellebbezése folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. r. alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint + áfa összegű, az V. r. alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget, a III-IV. r. alperest képviselő ügygondnoknak (.....) 50.000 (ötvenezer) forint összegű másodfokú ügygondnoki díjat, az államnak külön felhívásra 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A felperesek jogelődje, a Kft. (továbbiakban felperesi jogelőd) és az I. r. alperes között 1993. január 15-i kockázatviselési kezdettel betöréses lopásra és rablásra is kiterjedő vagyonbiztosítási szerződés jött létre, melyet a felek 1994. március 8-i hatállyal módosítottak (kötvényszám).

A módosítás értelmében a biztosítás a felperesi jogelőd által bérelt, Budapest, szám alatt különálló épületben üzemeltetett értéktárban elhelyezett készpénzre és egyéb értékcikkekre is kiterjedt. A felek az értéktárban biztosított készpénz és egyéb értéktárgyak összegét a biztosítási szerződésben „értéktár állandó” megjelöléssel 100.000.000 forintban jelölték meg, ez volt a biztosítási díjszabás alapja.

A felperesi jogelőd, mint biztosított értéktárára vonatkozóan 1994. március 29-én az I. r. alperes szakértője felmérést végzett és megállapította, hogy a Budapest, szám alatti 1.000 m²-es betontömb építmény valamikor bombabiztos óvóhely volt, ahova három darab acélajtón lehet bejutni, ebből kettő állandóan zárt. Az ajtók forgóretesz karos zárással rendelkeznek, ipari kamerán állandó, huszonnégy órás figyelőszolgálat működik, a fegyvereket külön vasajtó mögött,

külön riasztórendszer is védi. Az építmény főfalai három méter vastagok, a belső válaszfalak hetven centiméteres vastagságúak, a földem négy méter vastag. A riasztást rádiótelefonon és telefonon lehet elvégezni. Az ajtókon kívülről támadható zárszerkezet nem található. Belső fegyveres őrszolgálat van.

A módosított biztosítási szerződésben az I. r. alperes a kárfizetési kötelezettségét kizárta arra az esetre, ha a szerződő vagy az általa megbízott fegyveres részt vesz a káresemény bekövetkeztében. A biztosítási szerződés részét képezte a betöréses lopás- és rablásbiztosítás különös szabályzata (továbbiakban ...) is, amely szerint az I. r. alperes abban az esetben vállalta a károk megtérítését, ha a szabályzatban meghatározott rablaskár (biztosítási esemény) bekövetkezett. Az I.2. pont értelmében rablaskár akkor következik be, amikor a biztosított vagyon jogtalan eltulajdonítása során a tettes a biztosított alkalmazottja vagy megbízottja ellen erőszakot, élet- vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmazott, illetve a személyt ennek érdekében öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezte, továbbá, ha a tetten ért tolvaj az eltulajdonított tárgy megtartása végett erőszakot, élet- vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmazott.

A biztosított épület (értéktár) őrzését ellátó ügyeletes biztonsági őr az őrszolgálatot a felperesi jogelőd által kiadott szolgálati utasítás szerint volt köteles ellátni.

A felperesi jogelőd 1994. május 8-án reggel észlelte, hogy biztosítási esemény történt. A biztosítási eseményt bejelentette az I. r. alperesnek, a felek között vita alakult ki.

A felperesi jogelőd és az alperes 1994. május 26-án jegyzőkönyvet vettek fel a káreseti helyszíni szemléről. Ekkor a felperesi jogelőd ügyvezetője bemutatta a káreset helyszínét, elmondta, hogy a légvédelmi bunkernek nyolc bejáratából hét állandóan le van zárva, azok kulcsa el van zárva. Az ajtók csak belülről nyithatóak. Az ajtókon erőszakos behatolásra utaló nyomok nem voltak láthatóak. A nyolcadik ajtón bonyolították a cég forgalmát, amit belülről elektromos zárral és csak belülről nyitható retesszel láttak el. A káresemény időpontjában az elektromos zár nem működött. A bejáratú ajtót és az ajtóhoz vezető lépcsőt ipari kamera figyelte, adását az ügyeletes, a helyiségben tartózkodó őr figyeli. Az ajtón csak belső retesz volt, ezért a tettes csak úgy juthat be, ha belülről beengedik. A bejáratától két méterre található az ügyeleti szoba, balra az értéktár előtti lépcsőház, ahonnan lezárt páncélajtón keresztül lehet az értéktárba jutni. Az értéktár ajtaján riasztó van, annak kulcsa a szolgálatos őrnél található. Az értéktár ajtaján erőszakos behatolási nyomok nem voltak, riasztója be volt élesítve. Az ügyvezető elmondta, hogy az ügyeleti szobában dulakodás nyomai és vérnyomok, az értéktárban vérnyomok voltak.

A bűncselekmény nyomozása 1996 februárjában, az elkövető kilétének megállapíthatósága hiányában megszüntetésre került, majd a nyomozás folytatását követően több gyanúsítottat 1999 folyamán előzetes letartóztatásba helyeztek.

A felperesi jogelőd 1995. november 8-án keresetet terjesztett elő az I. r. alperes ellen. A biztosítási szerződés alapján az I. r. alperest 100.000.000 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni. Az eljárás során a felperesi jogelőd a még életben lévő elkövetővel és a büntetőeljárásban részt vevő egyéb személyekkel szemben keresetkiterjesztéssel élt.

Az elsőfokú bíróság 2006. november 27-én a III-XI. r. alperesek tekintetében részítéletet hozott, majd a per szünetelés folytán 2007. augusztus 26-án megszünt.

Az I. r. felperes (a továbbiakban felperes) 2012. március 22-én előterjesztett, utóbb pontosított

keresetében az I. r. alperest 99.990.000 forint és ennek 1994. június 26-tól a kifizetés napjáig terjedő időre járó Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti törvényes kamata, a II. r. alperest 22.000.000 forint és kamatai, a III. r. és IV. r. alpereseket egyetemlegesen 25.600.000 forint és kamatai, az V. r. alperest 10.000.000 forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni. Valamennyi alperest perköltségben is kérte marasztalni. Az I. r. alperessel szembeni keresetét a Ptk. 536. § (1) bekezdésére, az 553. § (1) bekezdésére, valamint a biztosítási szerződésre alapította. Előadta, hogy 1994. május 8-án biztosítási esemény következett be, az I. r. alperes mentesülésének feltételei nem állnak fenn. A súlyos gondatlanság megállapítása szempontjából kizárólag a biztosítási szerződés előírásaiból lehet kiindulni. A biztosítási szerződésnek a kockázatviselés kezdőidőpontját követően keletkezett szolgálati utasítás nem része, az alperes annak megsértésére megalapozottan nem hivatkozhat. Az alperes arra hivatkozva sem mentesülhet a felelősség alól, hogy a káresemény bekövetkezésében a szerződő által megbízott fegyveres alkalmazott vett részt. A fegyveres alkalmazott alatt az a fegyveres ör értendő, aki a biztosított értéktárgyaknak a biztosítási esemény bekövetkeztekor a tényleges őrzésével van megbízva. Ez pedig kizárólag ör volt, aki pedig a rablásban nem vett részt. Ezen álláspontját támasztja alá a vagyonbiztosítási szabályzat (...) XIV/4. pontja is.....alperes ... elkövető nem az értéktár fegyveres őrzésével megbízott alkalmazott, hanem a pénzszállítmányok kíséretével megbízott dolgozó volt, aki a biztosítási esemény bekövetkeztekor már nem volt szolgálatban. Cselekményét szolgálaton kívül, fegyvertelenül követte el, az őrt az ör saját fegyverével lőtte le. Azzal is érvelt, hogy az ör nem tanúsított olyan magatartást, amely miatt a súlyos gondatlanság megállapítható lenne. Az ör a kollégáját engedte be, akinek lehetett olyan indoka, amely az őrt életszerűen és okszerűen gyanútlanná tette. A Ptk. 556. §-ához fűzött kommentár szerint is az eset összes körülményét értékelve kell állást foglalni a súlyos gondatlanság megvalósulása vonatkozásában. A kolléga beengedése önmagában még nem vezet törvényszerűen a helyiség kirablásához, de az ör egyébként is mindent megtett az őrizetére bízott értékek megvédésére, az elkövető csak az ör élete kioltásával tudta a biztosítási eseményt megvalósítani. Hangsúlyozta, hogy nyilvánvaló, hogy egy rablás biztosítási esemény megvalósulásában csak az tekinthető résztvevőnek, akinek a szándéka kiterjed ezen biztosítási esemény megvalósulására. Az ör nyilvánvalóan nem számíthatott arra, hogy kollégája rablási szándékkal jelentkezik az ajtónál. A szabályzat IV/4.b. pontja nem alkalmazható jelen esetben, mivel az ör az őrzött objektumot nem hagyta el. Álláspontja szerint a tényállás a büntető ügyön alapszik, más tényállás már nem lenne megállapítható, az elkövető és az ör is már meghalt.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta az engedményesként igényt érvényesítő felperes keresetességi jogát, állította az érvényesített követelés elévülését. Erdemben előadta, hogy a büntető ítélet tényállása hatósági okirat. A biztonsági ör közrehatott a bűncselekményben, súlyosan gondatlanul járt el azzal, hogy beengedett a lezárt területre arra jogosulatlant. Erre azért volt lehetősége, mert ő maga jogszerűen tartózkodott a bunkerben belül, így közömbös, hogy az elkövető szolgálatban volt-e vagy sem, mivel csakis azért volt lehetősége hozzáférnie az értékekhez, mert szolgálati jogviszonyban állt a felperesi jogelőddel. A szabályzat XIV. fejezet 4. pontja a mentesülést egyértelműen szabályozza. A felperesi jogelőd vállalta, hogy ha maga vagy általa megbízott fegyveres részt vesz a káresemény bekövetkeztében, ebben az esetben a biztosító kárfizetése nem áll fenn. A büntető eljárás bebizonyította, hogy ilyen részvétel megállapítható, a megfogalmazás nem szűkíthető le arra, hogy milyen minőségben követték el a szabályszegést. A BLRB-91. szabályzat IV/4. b) alpontja szerint a rabló nyitott ajtón keresztül tudott behatolni, amit az ör nyitott ki neki. Ezzel az ör kármegelőzési kötelezettségét szegte meg súlyosan és gondatlanul, cselekménye nem különíthető el az elkövető cselekményétől. Hivatkozott az alul biztosításra is, amelynek az aránylagos kártérítés a szükségszerű következménye. Vitatta a kamatfizetés felperes által megjelölt kezdő időpontjának megalapozottságát. Hangsúlyozta, hogy tény, hogy az örnek nem volt joga beengedni az elkövetőt. Az ör és az elkövető

is a felperesi jogelőd alkalmazottja volt, mindkettőjük magatartása nagyon súlyos gondatlanságot mutat.

(Az elsőfokú bíróság 2013. június 11-én kelt 21. sorszámú végzésével a II. r. alperessel szemben bírósági meghagyást bocsátott ki és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 22.000.000 forint tőkét, annak 1998. június 4-től a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamatát, továbbá a felperesnek 220.000 forint perköltséget és az államnak külön felhívásra 300.00 forint feljegyzett kereseti illetéket.)

Az elsőfokú bíróság az I. r. alperessel szembeni kereset tárgyalását elkülönítette és e körben részítéletet hozott.

Az elsőfokú bíróság 2014. február 25-én kelt 6.G.40.480/2012/47. számú részítéletével az I. r. alperessel szembeni keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az I. r. alperesnek 1.000.000 forint perköltség, az államnak 300.000 forint feljegyzett kereseti illeték megfizetésére. A részítélet indokolása szerint a felperes engedményesként keresetösségi joggal rendelkezik, a követelés nem évült el, ezért a keresetet érdemben vizsgálta. A Ptk. 556. § (1) bekezdés c) pontjára és (3) bekezdésére utalva rögzítette, hogy az I. r. alperes biztosító bizonyíthatta, hogy a szerződési feltételek szerint a biztosított alkalmazottjának szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása okozta a kárt, vagy mutatható ki a kármegelőzési kötelezettség megszegésében. A peres felek közötti vállalkozások vagyontárgybiztosítási szabályzata (VVB-91) XIV.4. pontja szerint mentesül a biztosító a fizetési kötelezettsége alól, amennyiben bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen a szerződő, illetőleg a biztosított, vagy a biztosítottnak a vagyontárgy kezelésével megbízott alkalmazottja szándékosan, vagy súlyosan gondatlanul okozta. A biztosítási szerződést kiegészítő „Vállalkozások betöréses lopás- és rablásbiztosításának különös szabályzata” (BLRB-91.) IV.4. b) pontja szerint a biztosítás nem fedezi a kárt, ha a biztosított a kármegelőzésre vonatkozó alapvető szabályokat nem tartotta be, és a biztosított vagyontárgyak elhelyezésére szolgáló helyiségek összes külső (bejárati) ajtóit, kirakatait és ablakait az alkalmazott zár, védőberendezés felhasználásával a helység elhagyásakor nem zárta le, illetőleg a kettős szárnyú külső zár nélküli szárnyainak rögzítő reteszeit reteshúzás ellen nem védte és ezáltal kár keletkezett. A szerződés részét képezte a felperesi jogelőd 1993. január 14-én a biztosítóval kötött megállapodása is. E szerint az esetlegesen bekövetkezett káreseménynél, amennyiben bebizonyosodik, hogy a szerződő vagy általa megbízott fegyveres részt vett a káresemény bekövetkezésében, abban az esetben a biztosító kárkifizetése nem áll fenn.

Az I. r. alperes az állandó értéktár kialakítására figyelemmel 1994. március 7-én 100.000.000 forint értékhatárig nyújtott biztosítási fedezetet készpénz és egyéb értékű lopás és rablás biztosítása keretében.

Rögzítette továbbá, hogy a biztosítási eseményt képező bűnügyben a Fővárosi Törvényszék 1.B.16/2001/77. számú ítélete indokolásának 9. oldalán megállapította, hogy az elkövető a bunker bejáratához ment és becsengetett. A szolgálatban lévő biztonsági őrnek azt állította, hogy családjával úton van, de gépkocsijának hűtővize elfolyt. Az őr, aki tudta az elkövetőről, hogy szintén biztonsági őr a kft-nél, szabályellenesen beengedte őt az épületbe. Később azonban az őr gyanakodni kezdett, dulakodásba keveredett az elkövetővel, aki e közben elvette maroklőfegyverét és azzal egy alkalommal közvetlen közlőről mellbe lőtte. A fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság 3.Bf.776/2003/33. számú ítéletében az elsőfokú ítélet indokolásának ezen részét nem érintette. A büntető ítéletben megállapított tényállást a felperes és az I. r. alperes is irányadónak tekintette. Rámutatott, hogy mivel mind az őr, mind az elkövető meghalt, közvetlen bizonyítékként csak a nyomozóhatóság által feltárt tárgyi bizonyítékok szolgálhattak, melyeknek értékelésére a büntető eljárásban teljes körűen sor került, ugyanígy az elkövető cselekményére vonatkozó közvetett egyéb bizonyítékok értékelésére is. A büntető ítélet alapján aggálytalanul

megállapíthatónak látta, hogy az értéktár ajtaját belülről kinyitó személy, az állandó őrszolgálatot ellátó őr, a felperesi jogelőd alkalmazottjának tekintendő, aki az őrszolgálatból fakadó kötelezettségeit megszegte. A feleknek a mentesülés körében nem volt további bizonyítékuk és bizonyítási indítványuk, de tekintettel az esemény óta eltelt jelentős időre, további értékelhető bizonyíték felbukkanása nem volt várható, ezért a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapulvételével, mérlegelés útján hozta meg döntését.

A tekintetben, hogy az elkövető, illetőleg az őr az 1993. január 14-i kikötésnek megfelel-e, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az értéktárba, a három méter vastag falú betonbunkerbe az elkövető az őr cselekménye nélkül nem lett volna képes bejutni, ebben az esetben viszont biztosítási esemény sem következik be. A jelen perben ugyanis nem a bűncselekmény megvalósulását, hanem a biztosítási esemény megvalósulását, és az ezzel összefüggő szerződési feltételeket kellett értékelni, márpedig a biztosítási esemény az őr cselekménye nélkül nem következett volna be. Az őr magatartása szoros okozati összefüggésben áll a bekövetkezett biztosítási eseménnyel, az állapítható meg, hogy az őr őrszolgálati kötelezettségét, tehát a Ptk. 556. § (3) bekezdése szerinti kármegelőzési kötelezettségét súlyosan gondatlanul mulasztotta el. Az őrszolgálati utasítás világosan tartalmazta, hogy ügyvezetői vagy csoportvezetői engedély nélkül senki nem engedhető be az épületbe. Ilyen engedélyre senki nem hivatkozott, ezért úgy kellett tekinteni, hogy az őr az őrszolgálati utasítást megszegve engedte be az elkövetőt az épületbe. Az értéktár épületének leírásából aggálytalanul arra lehet következtetni - különösebb szakértelem nélkül is -, hogy az ajtó kinyitása nélkül az elkövető csak jelentős felszereléssel és huzamosabb időn át tartó erőfeszítéssel juthat be erőszakkal az értéktárba, ez alatt az őr rendelkezésére álló technikai eszközökkel a riasztás akadálytalanul elvégezhető lett volna. Az őr magatartása tehát ezt az akadályt tett semmivé, azaz önmagában súlyosan gondatlannak minősül. Azt is nyilvánvalóan súlyosan gondatlan magatartásának minősítette, hogy az őrszolgálatban volt őr a szolgálati fegyverét nem testi őrizetében, hanem az asztalon tartotta, melyet felragadva követte el az elkövető a rablógyilkosságot és így állt be a biztosítási esemény. Utalt arra is, hogy a Fővárosi Törvényszék I.B.16/2001/77. számú ítélete indokolásában hitelt érdemlőnek találta az elkövető azon kijelentését, hogy az őr szolgálati fegyvere nem testi őrizetében, hanem az asztalon volt található. Az elsőfokú bíróság ezt követően a Ptk. 556. § (1) bekezdés c) pontjában és (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a rendelkezésre álló adatokból megállapította, hogy az őr magatartása nélkül a biztosítási esemény bekövetkezése kizárt, magatartása egyenes és szoros összefüggésben van a biztosítási esemény beálltával. Az I. r. alperes bizonyította, hogy az őr, a felperesi jogelőd alkalmazottja szolgálati kötelezettségét megszegte, amikor az elkövetőt az értéktárba beengedte. Ez tette lehetővé a bűncselekmény elkövetését, azaz megállapítható, hogy az őr kármegelőzési kötelezettségét súlyosan gondatlanul megszegte. Ez a fenti szerződési kikötések folytán a felperesi jogelőd terhére értékelendő és így a Ptk. 556. §-a és a szerződés kikötései folytán az I. r. alperes mentesülésére vezet. A felperes az I. r. alperes bizonyítékaival szemben értékelhető bizonyítékot a mentesülés kizártságára nem szolgáltatott.

A részítélettel szemben a felperes fellebbezett. Elsődlegesen a részítélet teljes megváltoztatását, az I. r. alperes pontosított keresete szerinti marasztalását, első- és másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését, másodsorban kármegosztás alkalmazását kérte. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság az alperes mentesülésének a megállapításánál nem az elkövető, alperes ... magatartását értékelte, hanem kizárólag az őrszolgálatot ellátó őr eljárását minősítette súlyosan gondatlannak. Ezzel elfogadta, hogy az elkövető felperesi alkalmazott a biztosítási esemény időpontjában nem a vagyontárgyak kezelésével, tényleges őrzésével volt megbízva, hiszen szolgálaton kívül volt, és éppen ezért fegyveres alkalmazottnak sem volt tekinthető, ezáltal az eljárása nem meríthette ki az 1993. január 14-i megállapodásban, valamint a VVB-91. szabályzat XIV.4. pontjában foglaltakat. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor számos előadását egyáltalán nem értékelte. Változatlanul irányadónak tekinti a Ptk. 556. §-ához fűzött kommentárban az ítélkezési gyakorlattal megegyezően

kifejtetteket, mely szerint: „Ami a szándékosságot illeti, ez csak akkor állapítható meg, és tekinthető a biztosítót a fizetési kötelezettség alól mentesítő oknak, ha a szándék magára a károkozásra irányult. ... A bírósági gyakorlat szerint a súlyos gondatlanság vizsgálatánál és megállapításánál nem a büntetőjogi rendelkezésekből kell kiindulni, nevezetesen, hogy milyen súlyos büntetéssel fenyegetett büntettnak minősül egy adott magatartás, hanem az eset összes körülményét értékelve kell állást foglalni abban a vonatkozásban, hogy valakinek az eljárása súlyos vagy enyhébb gondatlanságként való minősítésre ad-e alapot. Súlyos gondatlanság általában akkor áll fenn, ha a gondosságnak olyan feltűnő elhanyagolása állapítható meg, amely már közel jár a szándékossághoz.”.

Jelen perben az eset összes körülményeinek az értékelésénél nem lehet figyelmen kívül hagyni a következőket: Az ő nem idegen embert engedett be, hanem kollégát, még ha az nem is volt szolgálatban. A kollégának (elkövető) pedig lehetett olyan indoka, amely az őt életszerűen és okszerűen tette gyanútlaná, magatartása tehát igen távol állt a súlyos gondatlanság megállapíthatóságától. Az a körülmény, hogy beenged egy kollégát, még nem vezet törvényszerűen arra - sőt elhanyagolható esély van rá -, hogy tőle a fegyverét elveszi, lelövi és kirabolja a helyiséget. A történetek éppen azt támasztják alá, hogy az őr mindent megtett az őrizetére bízott értékek megvédésére, hiszen dulakodás nyomait rögzítették, tehát ellenállt olyannyira, hogy az elkövető csak az élete kioltásával tudta a biztosítási eseményt megvalósítani. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ezen körülmények figyelembevételével más következtetésre kellett volna, hogy jusson.

A 2013. január 14-i megállapodásban foglalt, az „általa megbízott fegyveres részt vesz a káresemény bekövetkeztében” szerződéses előírást sem tartalmilag, de még a szavak általános elfogadott jelentése szerint sem lehet akként értelmezni, hogy azon biztonsági őr, aki jóhiszeműen beengedi az őrzött épületbe az egyik szolgálaton kívül lévő kollégáját és akitől erőszakkal elveszik a fegyverét és lelövik, az részt venne a biztosítási esemény bekövetkeztében. Nyilvánvaló, hogy egy rablás biztosítási esemény megvalósulásában csak az tekinthető résztvevőnek - mivel az gondatlanul nem követhető el -, akinek szándéka kiterjed ezen biztosítási esemény megvalósulására. Ilyet azonban az alperes nem tudott bizonyítani. Megjegyezte, hogy a megállapodásban foglalt „részt vesz” szóhasználatot egyébként sem lehetne a Ptk. 556. § (1) bekezdés d) pontjában, valamint az annak megfelelő VVB-91. szabályzat XIV.4. pontjában foglalt „okozta” szó jelentésénél enyhébb magatartási irányba kiterjesztően értelmezni, különben ezen megállapodás a Ptk. 567. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel semmis lenne, hiszen az tiltja a biztosítási fejezet rendelkezéseitől a biztosított hátrányára való eltérést. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a mentesülés körében értékelte azt is, hogy az őr a szolgálati fegyverét nem magánál, hanem az asztalán tartotta. Egyrészt, mert a büntetőbíróság is csak találgatott ebben a kérdésben, de amennyiben a fegyver valóban nem az őrnél volt, abban megint csak az játszhatott szerepet, hogy egy kollégát engedett be, akitől életszerűen nem volt mit tartania. Másrészt nyilván nem a fegyver helyzete vezetett a kialakult helyzethez, mivel az őr ártalmatlanná tétele mindenképpen cél volt, melybe elsődlegesen az élet kioltása jöhetett szóba, hiszen az őr ismerte személyesen az elkövetőt. A büntetőbíróság által megállapított tényállás szerint az őr gyanakodni kezdett, dulakodásba keveredett az elkövetővel, aki eközben elvette tőle a maroklófegyverét. Megalapozatlannak tartotta a BLRB-91. szabályzat IV/4.b) pontjára hivatkozást is, hiszen az abban foglaltak arra az esetre vonatkoznak, amikor a biztosított vagyontárgyak elhelyezésére szolgáló helyiségek bejárati ajtóit „a helység elhagyásakor” nem lennének lezárva. Az őr azonban az őrzött objektumot nem hagyta el. Megalapozatlan az 1994. április 3-án kibocsátott szolgálati utasításra vonatkozó hivatkozás is, mert túl azon, hogy egy konkrét szabály megszegése még nem vezet automatikusan a súlyos gondatlanság minősítéséhez, azt az összes körülmény figyelembevételével kell értékelni, de az is megállapítható, hogy a biztosítási szerződés 1994. március 18-i módosításakor ezen szolgálati utasítás még nem létezett, azaz az alperes nem annak ismeretében kötötte meg a módosított

biztosítási szerződést, a kockázatot tehát az abban foglaltak ismerete nélkül is elvállalta, így arra nem hivatkozhat.

A másodlagos fellebbezési kérelem körében arra hivatkozott, hogy az ítélezési gyakorlatban nem egy esetben megtalálható az a jogalkalmazói szemlélet, amely vagyonbiztosítás esetén a Ptk. 555-556. §-ának alkalmazása körében a mulasztás súlyosságának értékelésekor az általános kötelmi jogi szabályok alkalmazásával (Ptk. 277. § (2) bekezdés, 318. § (1) bekezdés, 450. § (1) bekezdés) kármegosztásra vezethet. Amennyiben az ítélet tábla az álláspontjával ellentétesen mégis úgy találná, hogy az őrt a gondatlanságnak olyan foka terhelné, amely már indokolná annak valamilyen szinten történő értékelését, úgy a mulasztását a bekövetkezett kárban rá nézve 10 %-os közrehatásként kérte értékelni.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében a részítélet helybenhagyását, felperes másodfokú perköltésben marasztalását kérte. Előadta, hogy az elkövető magatartásának értékelése körében érvényesül a Ptk. 4. §-ának általános jogelve, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. A károkozó bűncselekmény elkövetője, mint szolgáltatón kívüli magánember nem különíthető el a károsultnál egyébként vagyonvédői munkát végző alkalmazottól, hiszen ugyanazon személy. A károkozó pont azt a tudást, helyismeretet használta fel az elkövetéshez, amit mint munkavállaló biztonsági őr szerzett meg, így ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni. A szándékos elkövetésben szerepet játszott annak ténye, hogy belső ember volt. Az őr pedig súlyosan megszegte a rá vonatkozó szigorú előírásokat, többszörösen is. A büntető ítélet tényállása igen részletes, és nem cáfol. Az elsőfokú bíróság helyesen látta a per lényegét és okszerűen vezette le az álláspontját.

A III. r, a IV. r. és az V. r. alperesek az elsőfokú eljárásban előadottakat tartották fenn.

A másodfokú eljárás tartama alatt a felperes a perbeli követelését a Korlátolt Felelősségű Társaságra engedményezte.

A Fővárosi Ítélet tábla a felperes személyében történt perbeli jogutódlást megállapította, a Kft. II. r. felpereskénti perbelépését engedélyezte. Az I. r. felperes (felperes) perből elbocsátásához az alperesek nem járultak hozzá.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A 2014. március 14-ig hatályban volt, de jelen ügyben még alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 536.§ (1) bekezdése szerint a biztosítási szerződés alapján a biztosító meghatározott jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkezésétől függően bizonyos összegnek megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére, a biztosított, illetőleg a másik szerződő fél pedig díj fizetésére kötelezi magát.

A Ptk. vagyonbiztosításra vonatkozó 556. § (1) bekezdés c) pontja szerint a biztosító mentesül a fizetési kötelezettsége alól, amennyiben bizonyítja, hogy a kárt a biztosítottnak a szabályzatban megállapított munkakört betöltő alkalmazottai, illetőleg megbízottai szándékosan vagy súlyosan gondatlanul okozták.

A (3) bekezdés szerint ezeket a rendelkezéseket a kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettség megszegésére is alkalmazni kell.

A jelen ügyben a felperes a jogelődje és az I. r. alperes között létrejött vagyonbiztosítási szerződésből eredő kártérítési igényt érvényesített az I. r. alperessel szemben.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésére állt okirati bizonyítékok alapján az I. r. alperesi biztosító kártérítési felelősségének megítéléséhez szükséges tényállást a részítélet meghozatalát megelőzően több mint 19 évvel bekövetkezett biztosítási esemény tekintetében helytállóan állapította meg, és a megállapított tényállásból helyes jogi következtetésre jutott. A Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság kifejtett indokaival lényegében egyetértett, azt részleteiben megismételni nem kívánja, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel csupán az alábbiakra mutat rá.

A perben nem volt vitatott a rablaskár, mint biztosítási esemény bekövetkezése, és az sem, hogy az I. r. alperest terhelte a bizonyítás a biztosítási eseménnyel összefüggésben felmerülő fizetési kötelezettsége alóli mentesülése körében.

Az elsőfokú bíróság a biztosítási szerződés részét képező Vállalkozások vagyontárgybiztosítási szabályzata (VVB-91) XIV.4. pontjában foglaltakra figyelemmel, miszerint mentesül a biztosító a fizetési kötelezettsége alól, amennyiben bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen a biztosítottnak a vagyontárgy kezelésével megbízott alkalmazottja szándékosan vagy súlyosan gondatlanul okozta, helytállóan állapította meg, hogy az értéktár őrzésével megbízott, őrszolgálatot ellátó őr a felperesi jogelőd vagyontárgy kezelésével megbízott alkalmazottjának tekintendő. Azt is helyesen ítélte meg, hogy az őr az őrszolgálatból fakadó kötelezettségeit megszegte azzal, hogy a kizárólag belülről nyitható ajtót az elkövetőnek kinyitotta, majd az elkövetőt az értéktárba beengedte, lehetőséget teremtve ezzel a biztosítási esemény bekövetkezésére, mely az őr szabályszegő magatartása nélkül nyilvánvalóan nem történt volna meg.

A Fővárosi Ítélőtáblának a fellebbezés tükrében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az őr biztosítási eseményhez vezető cselekménye súlyosan gondatlan magatartásnak minősül-e.

A felperesek helyesen hivatkoztak arra, hogy a vagyontárgybiztosítás körében a súlyos gondatlanság polgári jogi fogalma nem definiált, a súlyosan gondatlan magatartás megvalósulását az eset összes körülményét értékelve szükséges vizsgálni. A Kúria is úgy foglalt állást a Pfv.VIII.21.822/2008/3. számú ítéletében, hogy a vagyontárgy biztonságos őrzésének a feltételeit, az őrzés gondosságának a mértékét az adott konkrét körülmények alapján kell megítélni.

Jelen perben e körben az nem hagyható figyelmen kívül, hogy a bunkerben elhelyezett értéktárban őrszolgálatot teljesítő fegyveres őr az ott elhelyezett vagyontárgyak őrzésével, kezelésével volt megbízva, és mint ilyen feladatot ellátó alkalmazottnak munkaköréből eredően elemi kötelezettsége volt a rábízott vagyontárgyak megőrzése, védelme, és ennek érdekében nyilvánvalóan minden olyan cselekmény megakadályozása, amely a biztosított vagyontárgy jogtalan eltulajdonításához vezet, vezethet. Így elsősorban, tekintettel arra is, hogy az értéktár ajtaján kívülről támadható zárszerkezet nem volt, az csakis belülről volt nyitható, annak megakadályozása, hogy oda bármely illetéktelen személy bejuthasson. A fegyveres őrszolgálatot teljesítő őrnek a munkavégzése során fokozott gondossággal kell eljárnia, a rábízott vagyontárgy különös körültekintéssel szükséges megóvnia, és számolnia kell az őrzési kötelezettség nem megfelelő teljesítésével összefüggésben felmerülő esetleges következményekkel is. A fegyverhasználat joga is azt mutatja, hogy az őrnek minden lehetséges következményre fel kell készülnie, minden lehetséges következménnyel számolnia szükséges.

Az sem hagyható figyelmen kívül, sőt az ügy elbírálása szempontjából jelentős körülményként értékelendő, hogy a biztosítási esemény bekövetkeztekor már hatályban volt, 1994. április 3-án kelt szolgálati utasítás szerint az objektumba az ügyvezetők és csoportvezetők kivételével más személy nem volt beengedhető, kivéve, ha ezen felsorolt személyek másként rendelkeztek.

A perben arra adat nem merült fel, hogy az őrnek bármilyen jogosultsága lett volna a szolgálatot már nem teljesítő, egyébiránt a pénzszállítmányok kíséretével megbízott elkövető beengedésére, hanem éppen ellenkezőleg, az őrzési kötelezettsége teljesítésének súlyos elmulasztása került bizonyítása, ezért a tanúsított magatartása (elkövető értéktárba bejutásának lehetővé tétele), tekintet

nélkül arra, hogy az elkövető egyben a kollégája is volt, olyan nagyfokú gondatlanságot mutat, amely már súlyosan gondatlan károkozó magatartásként értékelendő. A rablaskár biztosítási esemény ugyanis, amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt, az őr vagyonőrzési kötelezettsége, a munkáltatói utasítás megszegésének egyenes következménye.

Az elsőfokú bíróság a tekintetben is helytálló álláspontra helyezkedett, hogy az őrzési kötelezettség súlyosan gondatlan megsértésével a kármegelőzési kötelezettség teljesítésének elmulasztása is megvalósult, hiszen egyértelműen a felperesi vagyonőrzéssel megbízott alkalmazott magatartása tette lehetővé a biztosítási esemény bekövetkezését.

A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet a felperesek azon érvelésével sem, miszerint a hivatkozott utasítás nem vehető figyelembe azon okból, hogy az a biztosítási szerződés megkötését követően került csak kibocsátásra, az I. r. alperes enélkül is elvállalta a kockázatot. A szolgálati utasításnak ugyanis nem az alperesi kockázatvállalás szempontjából, hanem a felperesi alkalmazott magatartása gondatlansági fokának megítélése szempontjából van jelentősége. E körben pedig az utasítás, tekintve, hogy az az értéktárba beengedhető személyek körét szabta meg, és a biztosítási esemény éppen abból kifolyólag következett be, hogy az őr az elkövetőt beengedte, értékelendő volt.

Abból következően pedig, hogy a felperesi jogelőd szabályzatban megállapított munkakört betöltő alkalmazottja által tanúsított magatartás elérte a súlyos gondatlanság mértékét, kármegosztás alkalmazásának a jogutód II. r. felperes és az I. r. alperes között nem lehetett helye.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a biztosítási esemény tekintetében I. r. alperes mentesülését, ezáltal helytálló az I. r. alperessel szembeni keresetet elutasító határozata.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján meghozott részítéletével helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felpereseket a részítélettel érintett I. r. alperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet (IM rendelet) 3. § (2) bekezdés b) pontja, (5)-(6) bekezdése és 4/A. §-a alkalmazásával megállapított, a másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége, továbbá a részítélettel nem érintett V. r. alperes IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

A III. és IV. r. alperesekre a részítélet hatálya szintén nem terjedt ki, ezért a Fővárosi Ítéltábla a felpereseket a Pp. 76. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a fellebbezésük folytán a III. és IV. r. alperesek másodfokú eljárással felmerült költsége, az IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügygondnoki díj közvetlenül az alperesek képviselőjét ellátó ügygondnoknak egyetemleges megfizetésére.

A felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése folytán kötelesek egyetemlegesen a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illeték államnak megfizetésére.

Budapest, 2015. december 2.

. Gál Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Oláhné Sárközi Veronika
bíróági ügyintéző